

Samfundet S:t Erik

HÄNT & TÄNKT januari 2021

Vintern har i likhet med hösten varit varm. Efter en kort köldperiod med minusgrader och snö i mitten av januari har vi åter plusgrader. Men nya köldperioder är att vänta innan våren är här med tussilago och blåsippor. 2020 är det varmaste året som uppmätts. Under hösten ökade antalet fall av covid-19 kraftigt. Antalet inlagda på sjukhus sköt i höjden, liksom dödstaten. Antalet sjukdomsfall inlagda på sjukhus i covid-19 minskade något efter jul- och nyårshelgerna. En tillfällig pandemilag som tillåter regeringen att stänga köpcenter, gym mm har införts. Ett förbud mot folksamlingar på fler än 8 personer har införts, och mot alkoholservice på restauranger efter kl. 20. Men vaccinationerna har kommit igång på allvar. De har hittills omfattat äldre med hemtjänst och på äldreboenden samt vård- och omsorgspersonal. I februari väntas kategorin 70+ få sina vacciner och därefter hela den vuxna befolkningen innan det blir barn och ungas tur.

Smittspridningen och begränsningen i antalet deltagare vid allmänna och privata sammankomster har tvingat oss att ställa in större delen av våra program. Höstmötet genomfördes på ett framgångsrikt sätt via zoom, och det kommer även vårens program att göras med högintressanta föreläsningar. Visningar och vandringar tvingas vi vänta med åtminstone till vaccinationerna har genomförts.

Vi gläds åt att våra starkt kritiska yttranden över okänsliga ingrepp i två av Per O Hallmans ikoniska stadsmiljöer har gett resultat. Förslaget till nya byggnader i kv Häradsdomaren i Gamla Enskede har dragits tillbaka av stadsbyggnadsnämnden. Länsstyrelsen har ingripit mot förslaget till nybyggnad kv van der Huff i Helgalunden. Båda förslagen strider mot tankarna bakom Hallmans organiska stadsplanidéer med slingrande trädkantade gator och luftiga och gröna gårdsrum. Vi har under vintern yttrat oss över två detaljplaner i Aspudden. Vi har avstyrkt det okänsliga förslaget till nytt höghus i Hagsätra som strider mot gestaltningsprinciperna i stadsdelen med en karaktärsfull jämnhögt bebyggelse. Vi har också avstyrkt den föreslagna påbyggnaden på KF-husen vid Slussen som har en negativ påverkan på stadens möte med vattnet och på taksilhuetten. Vi har tillsammans med professor Catharina Nolin kraftfullt protesterat mot att staden ger bygglov för att riva den unika, för sin tid nyskapande, takträdgården som skapats av landskapsarkitekten Ulla Bodorff, i ett yttrande och ett öppet brev. Vi har överklagat bygglovet till Länsstyrelsen. Vi noterar med besvikelse att staden konsekvent har godkänt rivningar av trädgårdar ritade av skickliga kvinnliga landskapsarkitekter.

Välkomna att ta del av våra yttranden som finns på vår hemsida och i sociala medier!

2020 års årsbok Vatten, som handlar om klimatförändringarna, har fått ett väldigt fint mottagande. Annica Kvint hade en stort uppslagen artikel om stadsbyggandet i Stockholm i ljust av klimatförändringarna och erfarenheterna från coronan. Båda problemen kräver samma typ av lösningar, ljusa luftiga gårdar och gott om träd och parker som genomluftar staden. Dagens

stadsplanering styrs i alltför hög grad av föräldrade föreställningar om att högt och tätt är klimatsmart. Ett sådant byggande leder till mörka gårdar och gator och bidrar till att städerna blir obehagligt varma under värmeböljor. Här måste staden tänka om. Det är en fråga som Samfundet S:t Erik fortsätter att bevaka.

Välkommen till vårens verksamhet!

Ta väl hand om er!

Monica Andersson

Ordförande Samfundet S:t Erik

MEDDELANDE FRÅN KANSLIET

Håll utkik efter nyheter på vår hemsida!

Vi förhåller oss till pandemilagen och FHM:s aktuella rekommendationer, vilket kan innebära att vi måste ställa in eller flytta programpunkter med kort varsel. Men det kan också hända att vi vid eventuella lättnader anordnar aktiviteter med mycket kort framförhållning. I båda fallen annonseras detta på vår hemsida, både på startsidan och under fliken 'Aktuellt', så glöm inte att hålla utkik.

Nyhetsbrev på e-post

Ett Nyhetsbrev med information från styrelse, kansli och samarbetspartners skickas ut från kansliet per e-post mellan ordinarie pappersutskick. Vill du också få dem? Skicka i så fall din e-postadress till oss. Du kan när som helst säga upp din prenumeration.

GDPR

Om dataskyddsförordningen GDPR, och hur vi hanterar dina personuppgifter kan du läsa om på vår hemsida.

ANMÄLAN TILL PROGRAM

Anmälan till medlemsprogrammen är obligatorisk och sker till Samfundet S:t Eriks kansli **tidigast onsdag 10 februari kl 10.00** (om ej annat anges) per e-post kansli@samfundetsterik.se.

Obs! Anmälningar inkomna före utsatt tid beaktas ej.

Deltagaravgiften inbetalas till Samfundet S:t Eriks bankgiro 820-1550 (om ej annat anges) efter bekräftelse av plats.

Obs! Tack för att du alltid meddelar återbud i det fall det är aktuellt! Vid arrangemang inväntar vi samtliga namn på deltagarlistan så det är av största vikt att vi vet huruvida du kommer eller inte, för att slippa förseningar. Dessutom är det oftast reservlistor till de olika arrangemangen, så i det fall du får förhinder tar gärna en av dessa reserver din plats. Avbokningar inkomna senare än fem arbetsdagar före avsett arrangemang återbetalas ej.

Vänligen kom i tid! Var på plats 10 minuter innan aktuellt arrangemang börjar.

KALENDARIUM februari-mars 2021

Onsdag 10/2	Anmälan öppnar kl 10.00
Onsdag 17/2	<i>Stockholms historia utifrån ett antal märkliga individer och öden</i> (föredrag)
Torsdag 25/2	<i>100 års bostadshistoria i Stockholm</i> (föredrag)
Onsdag 3/3	<i>Jenny Lind – historien om den svenska näktergalen</i> (föredrag)
Onsdag 10/3	<i>En etta på Nybroplan. Om livet i Dramatens skådespelarloger</i> (föredrag)
Tisdag 16/3	<i>Ruddammen – den oslipade diamanten</i> (vandring)
Onsdag 17/3	<i>Sällsamma personer på Södermalm. Ett stycke Stockholms historia underifrån</i> (föredrag)
Torsdag 18/3	<i>Gunnar Mattsson arkitekt</i> (föredrag)
Onsdag 24/3	<i>Medborgarhuset i stockholmarnas hjärta</i> (föredrag)
Torsdag 25/3	<i>Ruddammen – den oslipade diamanten</i> (vandring)

Obs! Obligatorisk anmälan: kansli@samfundetsterik.se tidigast **onsdag 10 februari kl 10.00** (om ej annat anges).

STOCKHOLMS HISTORIA UTIFRÅN ETT ANTAL MÄRKLIGA INDIVIDER OCH ÖDEN

Historikern och skribenten **Kalle Holmqvist** gör utifrån sin kommande bok, nedslag i Stockholms historia med bland andra Ragnvald Odinskarl som vid slutet av 1400-talets stal från kyrkor och sade sig tjäna Oden, gråkoltarna som på 1700-talets fängslades för deras vägran att gå i kyrkan och Anna Carlström som på 1800-talet drev bordell i Gamla stan.

När: Ons 17 feb kl 18.00–19.30 (ca)

Var: via Zoom. Länk skickas mot anmälan

Kostnad: gratis

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se från ons 10 feb kl 10.00

100 ÅRS BOSTADSHISTORIA I STOCKHOLM

Stadsmuseets museilägenheter Stuckatörens våning (Norrmalm), Blockmakarens hus (Södermalm), Barnrikehuset (Östermalm) och Miljonprogramslägenheten i Tensta, representerar tillsammans nästan 100 år av Stockholms bostads- och samhällshistoria.

Antikvarie **Anna Seidevall-Byström** är vår ciceron genom denna bildrika, digitala visning av lägenheterna.

Obs! Samarrangerat med *Bebyggelsehistoriska föreningen i Stockholm*.

När: Tors 25 feb kl 18.00–19.00 (ca)

Var: Via Zoom. Länk skickas mot anmälan.

Kostnad: 50 kr. **Obs!** betalas till Bebyggelsehistoriska föreningen via pg 487151-3 efter bekräftad anmälan. Ange ditt namn.

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se från ons 10 feb kl 10.00

JENNY LIND – HISTORIEN OM DEN SVENSKA NÄKTERGALEN

Lagom till 200-årsjubileet 2020 av Jenny Linds födelse översattes till svenska boken *Jenny Lind – The Story of The Swedish Nightingale* (2015) författad av Sarah Jenny Dunscombe, barnbarnsbarn till Jenny Lind. Detta är berättelsen om en mager och alldaglig nioårig flicka, en olycklig askunges väg från trassliga familjeomständigheter i Stockholm, till att bli en världssuperstjärna genom sin magiska röst och sceniska agerande.

Föreläsare är fil dr **Inga Lewenhaupt**, ordförande i Jenny Lind Sällskapet.

När: Ons 3 mars kl 18.00–19.30 (ca)

Var: via Zoom. Länk skickas mot anmälan

Kostnad: gratis

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se från ons 10 feb kl 10.00

EN ETTA PÅ NYBROPLAN

Om livet i Dramatens skådespelarloger

Under mer än ett sekel har det vita Thaliatemplet vid Nybroplan varit en knutpunkt för Stockholms teaterälskare. På Dramatens scener har de kunnat se några av våra största skådespelare ge liv åt världsdramatik och klassiker, nyskrivet och debattinriktat. Vi följer med till Dramaten och in i skådespelarnas eget territorium: Logen. Ett rum där det byts kläder, pluggas manus, kopplas av, värms upp och då och då njuts ett glas champagne som avrundning efter en lyckad föreställning.

Föreläsare är kulturjournalisten **Eva Redvall**, författare till boken *En etta på Nybroplan* (2020).

När: Ons 10 mars kl 18.00–19.30 (ca)

Var: via Zoom. Länk skickas mot anmälan

Kostnad: gratis

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se från ons 10 feb kl 10.00

RUDDAMMEN – DEN OSLIPADE DIAMANTEN

Ruddammen är en oas i Stockholm med en mycket spännande historia. De äldsta husen, som ligger i Nationalstadsparken, är det gamla epidemisjukhuset med tillhörande hus. Området har utvecklats och förtätats, men ändå behållit sin folkliga och internationella karaktär.

Guidar oss gör **Marita Bergman**, Stockholmsguide och Ruddammenkännare.

När: Tisdag 16 mars kl 13.00–14.30 & torsdag 25 mars kl 16.30–18.00

Var: Samling Alba Nova (Fysikum) entrén

Kostnad: 120 kr. Betalning till Samfundet S:t Eriks bankgiro 820-1550 efter bekräftelse av plats.

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se från ons 10 feb kl 10.00

SÄLLSAMMA PERSONER PÅ SÖDERMALM

Ett stycke Stockholmshistoria underifrån

I förra sekelskiftets ”särskilt utsatta områden” – inte minst på Södermalm – kämpade man för bättre villkor åt de många. På 1980-talet trodde sig polisen ha hittat Palmes mördare bland prinsar och älvor på Hornsgatan. I en kåk bakom Södra Latin skapade en grupp ungdomar – blivande kulturpersonligheter – ett kulturforum på 1950-talet.

Eva Carlsson Werle, författare till boken *Sällsamma personer på Södermalm* (2020) tar oss med på en digital långpromenad genom Södermalm som tar sin början på 1730-talet och sin ände på 1980-talet.

När: Ons 17 mars kl 18.00–19.30 (ca)

Var: via Zoom. Länk skickas mot anmälan

Kostnad: gratis

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se från ons 10 feb kl 10.00

OM ARKITEKTEN GUNNAR MATTSSON

Arkitekten Gunnar Mattson (f 1937) ingår med en förhållandevis liten men högkvalitativ produktion i en viktig tradition i det sena 1900-talets svenska arkitektur. ”Ledighet och precision”, ”tydlighet och mångtydighet” är begrepp han själv använder om sin arkitektur. Bland de byggnader han ritat finns Etnografiska museet, Leksands kulturhus, Länsmuseum Västernorrland och Birkamuseet men också villor, fritidshus samt ambassad-residenset i Seoul och ambassaden i Dar es-Salaam.

Föreläsare är **Claes Caldenby**, prof emer vid Chalmers tekniska högskola, som är en av författarna till boken *Gunnar Mattsson arkitekt* (2019).

Obs! Samarrangerat med *Bebyggelsehistoriska föreningen i Stockholm*.

När: Tors 18 mars kl 18.00–19.00 (ca)

Var: Via Zoom. Länk skickas mot anmälan.

Kostnad: 50 kr. **Obs!** betalas till Bebyggelsehistoriska föreningen via pg 487151-3 efter bekräftad anmälan. Ange ditt namn.

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se från ons 10 feb kl. 10.00

MEDBORGARHUSET I STOCKHOLMARNAS HJÄRTA

Om Stadshuset 1923 blev sinnebilden för det nya demokratiska styret, blev Medborgarhuset 1939 symbolen för det röstande folket som resurs – för kropp, själ och bildning – oavsett kön, politik eller tro.

Astrid Hasselrot, författare till boken *Medborgarhuset i Stockholmarnas hjärta* (2020) berättar om husets betydelse för fredstanken, funktionalisternas vrede över byggnadens gestaltning och placering, Götgatskravallerna, det blomstrande 1950-talet och mycket mera.

När: Ons 24 mars kl 18.00–19.30 (ca)

Var: via Zoom. Länk skickas mot anmälan

Kostnad: gratis

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se från ons 10 feb kl 10.00

YTTRANDEN & SKRIVELSER

Samfundet S:t Erik har sedan förra utskicket yttrat sig i nedanstående ärenden. Yttrandena finns att hämta på vår hemsida www.samfundetsterik.se under fliken 'Opinion'.

- Yttrande över yttranden av Länsstyrelsen, Stockholms kommun, Sturegallerian AB, och Vasakronan Fastigheter AB gällande överklagad detaljplan för Sperlingens Backe m.m., mål nr P 1858-20, 20201116
- Del av Aspudden 2:1 vid Sigfridsvägen/Schlytersvägen, Hägersten-Älvsjö, dnr 2015-179322, 20201207
- Tranbodarne 11, KF-huset, öppet brev, 20201210
- Roslagsbanan 18 m.m. i stadsdelen Norra Djurgården, S-Dp 2017-18577, 20201221
- Västra Hagsätra, samråd angående förslag till detaljplan, dnr 2018-06778, 20210112
- Tranbodarne 11, KF-huset, överklagande av bygglov för, dnr 2020-06407-575, 20210113
- Sothönan 3 m.fl. i stadsdelen Aspudden, S-Dp 2016-09481, 20210118
- Angående rivning och ombyggnad av Stockholms friliggande förskolor från 1960–1980-talen utifrån tre aktuella exempel, 20210119
- Hornsberg 10 i stadsdelen Kristineberg, S-Dp 2018–12332, 20210125
- Dansken 1, Blackeberg, S-Dp 2020-00884, 20210125

KONTAKT

Post-, besöks- och fakturaadress:

Samfundet S:t Erik, Köpmang 5, 111 31 Stockholm

Telefon: 08-21 09 24

E-post: kansli@samfundetsterik.se

Samfundet S:t Eriks styrelse nås via kansliet

KANSLI och social media

Öppettider: säkrast tisdag–torsdag kl 10.00–15.00

Hemsida: www.samfundetsterik.se

Facebook: www.facebook.com/Samfundetsterik/

Instagram: SamfundetStErik

Twitter: @SamfundetStErik

Årsmöte 2021

Samfundet S:t Eriks årsmöte äger rum tisdagen den 27 april 2021 kl. 19.00. Kallelse med årsmötesprogram, föredragningslista samt årsredovisningen för 2020 kommer att skickas ut till alla medlemmar i god tid före årsmötet.

Vid årsmötet 2021 kommer **Samfundet S:t Eriks belöningsplakett och pris** att delas ut både för år 2020 och år 2021. Vidare kommer de båda **Stockholmiapriserna**, som instiftats av Samfundet S:t Eriks, Stockholmia – forskning och förlag och Stadsarkivet, för bästa master- eller magisteruppsats godkända under läsåret 2020 också att delas ut.

Information för val av styrelse, revision och valberedning vid årsmötet 2021 samt nominering av mottagare till Samfundets belöningsplakett och pris, och motioner.

1. Nu fungerande styrelse, revision och valberedning

Ordförande vald tom 2021

fil dr statsvetenskap Monica Andersson, invald 2010

Ordinarie ledamöter valda tom 2021

civ. ek Folke Dellström skattmästare, invald 1989

civ. ek Jan Larsén, invald 2004

arkitekt Susanne Ingo, vice ordförande, invald 2005

Ordinarie ledamöter valda tom 2022

advokat Per Björkman, invald 1998

bebyggelseantikvarie Sebastian Ulvsgård, invald 2018

arkitekt Laila Reppen, sekreterare, invald 2010

Suppleanter valda tom 2021

landskapsarkitekt Jonas Berglund, invald 2009

antikvarie Suzanne Lindhagen, invald 2009

Suppleanter valda tom 2022

bebyggelseantikvarie Stina Hagelqvist, invald 2020

kulturhistoriker Sofia Meurk, invald 2020

Ordinarie revisorer valda tom årsmöte 2021

auktor revisor Johanna Hellström, vald 2020

konstvetare Hedvig Schönback, vald 2018

Revisorssuppleanter valda tom årsmöte 2021

auktor revisor Pernilla Varverud, vald 2020

byggnadsantikvarie Stephan Fickler, vald 2010

Valberedning, valda tom årsmöte 2021

antikvarie Kersti Lilja, ordförande invald 2016

arkitekt Ulf Agnér, invald 2018

antikvarie/ arkeolog Lisa Johansson Sarban, invald 2018

2. Förslag till styrelse och valberedning

Medlem som önskar framföra förslag till nya ledamöter av styrelsen eller valberedning kontaktar valberedningen valberedning@samfundetsterik.se senast 20 februari 2020.

3. Samfundets S:t Eriks belöningsplakett och pris

Medlems nominering av mottagare av belöningsplakett och pris för år 2020 och 2021 ska vara styrelsen tillhanda senast den 20 februari 2020.

4. Övriga ärenden till styrelsen

Medlem som vid årsmötet önskar framföra frågor och motioner ska sända dessa till styrelsen för beredning senast den 20 februari 2020 kansli@samfundetsterik.se.